

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI: AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ VE TÜRKİYE ÖRNEĞİ¹

A COMPARISON OF SOCIAL STUDIES CURRICULUM: A CASE OF U.S.A AND TURKEY

Nur ÜTKÜR GÜLLÜHAN², Derya BEKİROĞLU³

ÖZ: Bu çalışmanın amacı ABD (Washington) 2019 Sosyal bilgiler öğretim programı ile Türkiye 2018 Sosyal bilgiler öğretim programının amaç, kapsam, içerik, temel beceri ve değerler, öğrenme- öğretim süreci, ölçme ve değerlendirme boyutları açısından karşılaştırılması olarak incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu 2019 ABD (Washington) sosyal bilgiler öğretim programı ile Türkiye 2018 sosyal bilgiler öğretim programı oluşturmaktadır. Araştırma nitel bir çalışma olup, doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre her iki ülkenin programında vurgulanan amacın “Vatandaşlık becerisi ve yetkinlik” kazandırma olduğu; kapsam, içerik ve temel ve değerler, öğrenme ve öğretim süreci açısından çoğunlukla benzer olduğu; sosyal bilgiler dersinin ilkökulda farklı sınıf seviyelerinde okutulmaya başlanması ile ölçme ve değerlendirme açısından farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ABSTRACT: The aim of this study is to comparatively examine the USA (Washington) 2019 Social studies curriculum to Turkey 2018 Social Studies curriculum in terms of purpose, scope, content, basic skills and values, the process of teaching and learning, evaluation and assessment dimensions. The study group of the research consists of the USA (Washington) 2019 social studies curriculum and 2018 Turkey social studies curriculum. The research is a qualitative study and document analysis method has been used. The obtained data were analyzed by descriptive analysis method. According to the result of the study the purpose emphasized in social studies curriculum of both countries is “Citizenship skills and competence” and it is most similar in terms of basic skills and values, the process of teaching and learning; it has been concluded that there are differences in terms of evaluation and assessment and the meeting of social studies lesson at different grade levels in primary school.

Anahtar sözcükler: Sosyal bilgiler öğretim programı, ABD (Washington), Türkiye.

Keywords: Social studies curriculum, U.S.A (Washington), Turkey.

Bu makaleye atıf vermek için:

Ütkür-Güllühan, N, ve Bekiroğlu, D. (2022). Sosyal bilgiler öğretim programlarının karşılaştırılması: Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye örneği. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(2), 787-804

Cite this article as:

Ütkür-Güllühan, N, & Bekiroğlu, D. (2022). A Comparison of social studies curriculum: A Case of U.S.A and Turkey *Trakya Journal of Education*, 12(2), 787-804

¹ Bu çalışmanın bir bölümü 1. Uluslararası Marmara Bilimsel Araştırmalar ve İnovasyon Kongresi’nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Doç. Dr., Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, nur.utkur@iuc.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2062-5430

³ Doktora öğrencisi, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, bekiroglud@outlook.com, ORCID: 0000-0002-5322-8290

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In the changing and developing world, curriculums simultaneously renew themselves. The curriculum of the Social Studies course, which is a life-based lesson, also aims to raise children who are compatible with today's age. For this purpose, countries update their social studies curriculum in line with the 21st century needs and expectations. The aim of this study is to compare the social studies curriculum in USA (Washington), which was renewed in 2019, and the Turkish social studies curriculum in terms of purpose, scope, basic skills and values, content, teaching and learning process and assessment and evaluation. For this purpose, the research questions are as follows:

USA (Washington) Social Studies and Turkey Social Studies curriculum,

1. What are the similarities and differences in terms of purpose, scope, content?
2. What are the similarities and differences in terms of basic skills and values?
3. What are the similarities and differences in terms of learning and teaching process?
4. What are the similarities and differences in terms of measurement and evaluation?

Method

In this study, document analysis, one of the qualitative research methods, was used. The working group of the research consists of the USA (Washington) Social Studies curriculum, which is revised in 2019 and Turkey 2018 Social Studies curriculum. In this study, document analysis was used as a data collection tool. USA (Washington) Social Studies curriculum was accessed on Washington State Office of Superintendent of Public Instruction website; Turkey 2018 Social Studies course curriculum on the website of the Ministry of National Education. After that, the analysis was started by the obtained documents were confirmed to be original.

As a result of the document analysis, the data obtained were analyzed by descriptive analysis. The data obtained in the descriptive analysis were summarized and interpreted according to previously determined themes. Providing reliability, coding reliability formula of Miles and Huberman (1994) was used. As a result of the document review, the average of the coding reliability coefficient obtained was 0.93. Therefore, in this study the analysis of the data collection tool can be considered reliable.

Findings

According to the findings Social Studies Curriculum of Turkey and the Social Studies Programs of the United States of America (Washington), mostly have similar purposes in reaching skills and abilities. It has been observed that the aim of presenting the culture of coexistence is not explicitly included in the Turkish Social Studies curriculum. In the USA (Washington) Social Studies curriculum, the aim is to provide students with digital information resources to students. These are the differences in the aims of both programs. According to the findings obtained in terms of the scope of the Social Studies curriculum of both countries, the USA (Washington) Social Studies program created 10 themes based on 5 basic social sciences disciplines. Turkey Social Studies program also offered 7 learning areas on the basis of social sciences disciplines. In the USA (Washington) Primary School Social Studies Program, there are 2 units for 1st grade level of elementary school, 3 units for each at the 2nd, 3rd and 4th grade levels, and 4 units for the 5th grade level; there are 15 units in total. In the Social Studies course of Turkey, a total of 35 subjects took place under the headings of 7 learning areas.

In the USA (Washington), the Social Studies course is included at the primary school 1st grade level, in Turkey, the Social Studies course is taught at the 4th grade level of primary school.

Although there are differences in the outcome numbering system rankings in Turkey and America (Washington) Social Studies programs, learning area and discipline, outcome of learning number and grade level are present in the outcome numbering system in the curricula of both countries.

USA (Washington) Primary School Social Studies course outcomes of learning are 85 in total. Turkey Primary School 4th Grade Social Studies course outcomes are specified according to the learning areas in the program. The total number of outcomes of learning of the 4th grade Social Studies course is 33. USA (Washington) 4th Grade Social Studies outcomes are 24 and Turkey's primary school 4th Grade outcomes are 33. There are 27 basic skills in the Turkish Social Studies curriculum. In the USA (Washington) Social Studies curriculum, basic skills are listed as 3 basic skill areas and subfields. There are 16 values in the USA (Washington) Social Studies curriculum. The number of values in the Turkish Social Studies curriculum is 18. The similar aspects

of USA (Washington) Social Studies program and Turkey Social Studies curriculum in terms of assessment and evaluation; is a multi-focused, flexible and in-process evaluation. The biggest difference of the USA (Washington) Social Studies curriculum is that OSPI (2019) determines and publishes basic measurement and evaluation standards for Social Studies course in Washington state.

Discussion and Conclusion

According to the result of the first sub-problem of the study, it has seen that the social studies curriculum of both countries generally served similar purposes for raising individuals who has "citizenship skills and competencies". The difference is that there is no statement that clearly states the culture of living together in the aims section of the Turkish Social Studies curriculum. Beldağ and Teymur (2018); Öteleş (2020) reached similar findings in their studies.

While the scope of curriculum of both countries was mostly similar, differences were observed in the outcome numbering system. In terms of content, it has been observed that there is a differentiation in the beginning grade levels of Social Studies course in both countries. It has been observed that both countries are similar in terms of providing basic skills and values.

According to the findings of the comparison of the USA (Washington) and the Turkish Social Studies curriculum in terms of assessment and evaluation, the biggest similarity is that both programs consist of a multi-focused and flexible evaluation process. The difference is that the USA (Washington) program is evaluated at the grade level and on the basis of disciplines.

GİRİŞ

Türkiye’de okutulan Sosyal Bilgiler dersi insanın çevresiyle olan etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği, bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesi amacı güden, “tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, felsefe, siyaset bilimi, hukuk gibi sosyal bilimler disiplinlerini konu edinen, toplu öğretim anlayışı hareketinden oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir” (MEB, 2005).

National Council of Social Science (NCSS), (1993) Sosyal Bilgileri, “sanat, edebiyat ve sosyal bilimler disiplin bileşenlerinden oluşan, bireylere vatandaşlık beceri ve yeterlilikleri kazandırma amacıyla oluşmuş bir çalışma alanı şeklinde tanımlanmış, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyasal bilim, psikoloji, din, sosyoloji ve sanat, edebiyat, matematik ve doğa bilimlerinden ilişkili içeriklerin okul programına eklenmesiyle sistematik ve koordineli bir çalışma alanı sunduğunu belirtmiştir.” Sosyal bilgilerin temel amacı birbiriyle bağlantılı kültürel farklılıkların olduğu demokratik bir toplumda yaşayan vatandaşların toplumsal bilince ulaşmasında ve akılcı kararlar alabilmesinde yardımcı olmaktır (NCSS, 2002).

İlk defa Amerika Birleşik Devletleri’nde ortaya çıkan bir kavram olan Sosyal Bilgiler, geniş bir tarihsel süreci içerir. Amerika Birleşik Devletleri’nde ilerlemeci felsefenin etkisiyle demokratik ve vatandaşlık eğitim işlevinin disipline dahil edilmesiyle sosyal bilgiler çalışma alanına radikal bir yenilik getirilmiştir (Ross, 2014). 1960’lardan sonra Sosyal Bilimler ile disiplinler arası yaklaşımın Sosyal Bilgiler çalışma alanına entegre edilmesiyle Sosyal Bilgiler araştırma-inceleme temelinde şekillenmeye başlamıştır (Kan, 2010). 1993 yılında NCSS tarafından Sosyal Bilgiler öğretiminin eyaletlerde ve diğer ülkelerde etkili bir öğrenme sürecinin gerçekleşmesi amacıyla ulusal sosyal bilgiler öğretim standartları oluşturulmuştur (NCSS, 1993). Son olarak 2016 yılında, gelişen ve değişen dünya şartlarıyla uyumlu hale gelmek ve Sosyal Bilgiler öğretim programının güçlendirilmesi amacıyla çekirdek Sosyal Bilgiler devlet standartları çerçevesi hazırlanmıştır (WLSL, 2019). Geliştirilmiş ve güncellenmiş Sosyal Bilgiler öğretimi devlet standartlarına göre eyaletler Sosyal Bilgiler öğretim programlarını ihtiyaç ve beklentilere göre güncellemişlerdir. Bu araştırma kapsamında olan Washington eyaleti de en son 2008 yılında güncellediği Sosyal Bilgiler öğretim programını 2019 yılında ulusal ve çekirdek program temelinde yenilemiştir (WLSL, 2019).

Türkiye’de de Sosyal Bilgiler çeşitli felsefe ve akımlardan etkilenmiş, toplumun ve dönemin beklentilerine göre Sosyal Bilgiler öğretim programı kendini revize etmiştir. Türkiye’de Sosyal Bilgiler öğretim programının tarihsel gelişimi süreç içerisinde 1924’ten itibaren 2017 yılına kadar birçok değişim göstermiştir. En son, 2018 yılında Sosyal Bilgiler öğretim programı en güncel halini almıştır (MEB, 2018). Sosyal Bilgiler dersi yaşantı tabanlı bilgiler içeren dinamik bir eğitim sürecinden oluştuğundan dolayı günümüz bilim teknoloji dünyasındaki gelişmeler ve toplumların ideal bireyleri yetiştirme amacı bu dersin öğretim programının gelişim sürecini önemli ölçüde etkilemiş ve araştırmacılar da öğretim programlarındaki değişiklikleri ve yenilikleri incelemişlerdir.

Ulusal ve uluslararası literatürde sosyal bilgiler öğretim programları ile ilgili olarak yapılan çok sayıda çalışma mevcuttur. Bunlara bütüncül bir bakış açısıyla Tablo 1’de yer verilmektedir.

Tablo 1.

Sosyal bilgiler öğretim programlarıyla ilgili olarak yapılan çalışmalar

	Konular	Yazarlar	
Farklı ülkelerdeki sosyal bilgiler öğretim programlarının karşılaştırıldığı çalışmalar	Meksika, Bangladeş, Kanada, Kolombiya	Bickmore, Kaderi ve Sua, 2017	
	ABD ile Kanada, İsveç, Avusturalya, Finlandiya, Yeni Zelanda, İngiltere, İrlanda	Beltramo ve Duncheon, 2013	
	ABD ve Kanada	Canbulat, Avcı ve Sipahi, 2016	
	ABD ve Türkiye	Kan, 2010	
	Türkiye, ABD ve Fransa	Kafadar, 2019; Kafadar, Öztürk ve Katılmış, 2018	
	New York, Kanada, Avusturalya	Merey, Kuş ve Karatekin, 2012	
	ABD ve Kanada	Miles, 2021	
	ABD, Kanada, New York, Singapur	Park, 2020	
	Türkiye ve ABD	Sel ve Sözer, 2020	
	ABD, Güney Kore ve Çin	Zhao ve diğerleri, 2007	
Farklı ülkelerdeki Sosyal Bilgiler öğretim programlarının çeşitli açılardan incelendiği çalışmalar	Nijerya programının evrensel temel eğitim bağlamında analiz edildiği	Edinyang, 2020	
	Solomon adaları programının küreselleşme açısından incelendiği	Fito'o ve Dorovolomo, 2020	
	Zimbabve programının zorluklarının analiz edildiği	Kgari-Masondo ve Chimbunde, 2020a	
	Zambia 2. Sınıf programının incelendiği	Moobola ve Mulenga, 2020	
	ABD programının göçmenlik açısından incelendiği	Monreal ve McCorkle, 2020	
	Pensilvanya programının bir durum çalışması şeklinde incelendiği	Ollila ve Macy, 2019	
	Programda toplumsal cinsiyet rollerinin/ kadın ve çocuk haklarının incelendiği	Avcı ve İbret, 2018; Erol, 2021	
	Programda okul dışı eğitim etkinliklerinin nasıl desteklediği/ sözlü tarih çalışmaları/ öğretim yaklaşımları açısından incelendiği	Aktin, 2020; Dere, 2018; Yalçın ve Akhan, 2019	
	Programın Bloom Taksonomisine göre analiz edildiği	Büyükalın ve Baysal, 2019; Koç ve Öntaş, 2020	
	Programın çeşitli seviyelerde ve derslerde incelendiği	Conoyer vd., 2020; Hartman, 2017	
Sosyal bilgiler öğretim programlarının odağa alındığı diğer çalışmalar	Programın çokkültürlü eğitime / küreselleşmeye ne derece hitap ettiğini inceleyen	Alter, 2012; Öteleş, 2020; Myers, 2012; Öztürk ve Aykaç, 2018	
	Programın öğrenme alanı, kazanım, değer ve beceri boyutu açısından karşılaştırılarak incelendiği	Akpınar ve Bilgili, 2018; Çoban ve Akşit, 2018; Demir ve Hataç, 2018; Kalayıcı ve Baysal, 2019	
	Programın coğrafya dersi, mekanı algılama becerileri/ mekânsal düşünme bağlamında incelendiği	Elbay, 2020; Kaçar ve Bulut, 2020	
	Programın tarihsel süreçlerinin/ kültürel mirasının incelendiği	Karakuş, 2017; Sağdıç, 2019	
	Programın eleştirel okur yazarlık/ hukuk ve politik okuryazarlığı/ iletişim becerileri açısından incelendiği bir uygulama çalışması	Kara ve Tangülü, 2017; Quince, 2021; Sahaka vd. 2020; Taş, 2019	
	Programın beceri ve değerlerinin anahtar yetkinlikler açısından analiz edildiği	Otuz, Kayabaşı ve Ekici, 2018	
	Programın vatandaşlık, milli ve evrensel değerler/ karakter eğitimi bağlamında incelendiği	Edinyang ve diğerleri, 2020; Prestwich, 2004; Kandemir ve Torun, 2019; Karacan, 2018; Şen, 2019	
	Programda genel bir değerlendirmenin yapıldığı ve dijital vatandaşlık açısından incelendiği	Karar ve Atasoy, 2019; Nelson ve Durham, 2021; Turan ve Avcı, 2018; Turan, 2018	
	Sosyal Bilgiler öğretim programının	Öğrenci görüşlerine göre incelendiği	Akengin ve Cendek, 2017; Busey ve Russell, 2016

Bu çalışmanın kapsamı Sosyal Bilgiler dersinin Amerika Birleşik Devletleri'nde ilkököl birinci, Türkiye'de ise dördüncü sınıftan itibaren okutulmaya başlanmasından ötürü, her iki ülkenin ilkököl sosyal bilgiler öğretim programının karşılaştırılmasıyla sınırlıdır. Alan yazında Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri Sosyal Bilgiler öğretim programıyla ilgili yapılan çalışmalarda (Kan, 2010; Kafadar, 2019; Kafadar, Öztürk ve Katılmış, 2018; Merey, Kuş ve Karatekin, 2012; Sel ve Sözer, 2020) her iki ülkenin Sosyal Bilgiler öğretim programının bütünsel bir yaklaşımla incelendiği bir çalışmaya rastlanmaması ve çalışma kapsamında ABD (Washington) 2019 Sosyal Bilgiler öğretim programının güncel bir sosyal bilgiler öğretim programı olarak çalışmaya dahil edilmesinden dolayı bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Dünyanın birçok ülkesinde ilkököl seviyesinden itibaren okutulan Sosyal Bilgiler dersi, Ulusal Sosyal Bilimler Konseyi (NCSS) tarafından oluşturulmuş olan ortak standartların temel alınmasına rağmen ülkeler veya eyaletler boyutunda uygulamada çeşitlilik gösterebilir. Bu anlamda bu çalışmanın temel amacı ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programı ile Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programının karşılaştırılmasıdır. Bu amaçla araştırmanın soruları şu şekildedir;

ABD (Washington) Sosyal Bilgiler ve Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programlarının;

- 1) amaç, kapsam, içerik açısından benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir?
- 2) temel beceriler ve değerler açısından benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir?
- 3) öğrenme ve öğretme süreci açısından benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir?
- 4) ölçme ve değerlendirme açısından benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırması yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi örgütsel, klinik veya programların tam metinlerinin veya alıntılarının incelenmesini kapsamaktadır (Patton, 2018).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu National Social Studies Curriculum (NSSC) Ulusal müfredat temelinde hazırlanmış ve 2019 yılında revize edilmiş olan ABD (Washington) Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı ile Türkiye 2018 Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı oluşturmaktadır. ABD (Washington) Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının çalışma grubuna seçilmesinde ABD'de en güncel sosyal bilgiler öğretim programı olarak revize edilmiş olması ölçüt alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Çalışmada 2019 yılında revize edilen ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programı ile Türkiye 2018 Sosyal Bilgiler öğretim programları "amaç, kapsam, içerik, temel beceri ve değerler, öğrenme- öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme" açısından karşılaştırılmıştır. ABD (Washington) Sosyal Bilgiler dersi öğretim programına Washington State Office of Superintendent of Public Instruction web-sitesinden; Türkiye 2018 Sosyal Bilgiler dersi öğretim programına Milli Eğitim Bakanlığı internet sitesinden erişilmiştir. Ardından elde edilen dokümanların orijinal olduğu teyit edilerek analize başlanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Doküman incelemesi sonucu elde edilen veriler betimsel analiz yardımıyla analiz edilmiştir. Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Betimsel analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Programların betimsel analizinde kullanılan temalar, öğretim programlarının temel bileşenleri olan "amaç, kapsam, içerik, temel beceri ve değerler, öğrenme- öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme" aşamaları ele alınarak belirlenmiştir. Böylelikle, ABD (Washington) ve Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programlarının özellikleri ayrıntılı ve bütüncül bir bakış açısıyla karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Elde edilen verilerin analizi tamamlandıktan sonra, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda görev yapmakta olan alanda uzman bir öğretim elemanından yardım alınmıştır. Güvenirliğin sağlanmasında Miles ve Huberman'ın (1994) kodlayıcı güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Araştırmacılar ve diğer öğretim elemanının kodlamaları birbirleriyle karşılaştırılmış, Miles ve Huberman'ın (1994) kodlayıcı güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Araştırmacı ve uzmanlar arasındaki analizin uyum, "Güvenirlik= Uzlaşma Sayısı/ Uzlaşma Sayısı + Uzlaşmama Sayısı" formülüne göre hesaplanmıştır. Araştırmacılar ve uzmanlar arası kodlayıcı güvenilirliği, "amaç, kapsam, içerik, temel beceri ve değerler, öğrenme- öğretim süreci, ölçme ve değerlendirme" aşamaları için ayrı ayrı yapılmış olup sırasıyla "0.99, 0.96, 0.94, 0.92, 0.91, 0.90, 0.90" olarak belirlenmiştir. Doküman inceleme sonucu elde edilen kodlayıcı güvenilirlik katsayısı ortalaması ise 0.93 çıktığından, bu çalışmada kullanılan veri toplama aracının analizi güvenilir olarak kabul edilebilmektedir.

BULGULAR

Programların amaç, kapsam ve içerik yönünden benzerlikleri ve farklılıkları

Amerika Birleşik Devletleri (Washington) ve Türkiye Sosyal Bilgiler Dersi öğretim programlarının amaç, kapsam ve içerik yönünden benzerlik ve farklılıkları incelenmiştir. Programların amaçları arasındaki karşılaştırmaya Tablo 2'de yer verilmiştir (MEB, 2018; WSLS, 2019).

Tablo 2.

ABD (Washington) ve Türkiye sosyal bilgiler dersi öğretim programlarının amaçları

ABD (Washington) Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Amaçları	Türkiye Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Amaçları
Toplum için alınan kararlarda rasyonel düşünebilen ve doğru kararlar alabilen aktif olan bireyler yetiştirme	Vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, milli bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri
Eleştirel düşünme yeteneği, sosyal ilişkilerde başarılı olma, bir arada yaşama kültürüne sahip olma becerileri	Vatanının sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayıp demokratik, laik, millî ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmaları
Saygılı ve üretken bir vatandaş olma, kendi değerleri ve inançlarıyla tutarlı bir şekilde analiz edebilme ve açıklayabilme	Hukuka saygılı, millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri,
Dünyaya hizmet eden bireyler olma ve kendini anlama yeteneği ve kendi güçlerini fark etmelerine yardımcı olma,	Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıması, mekân algılama becerilerini geliştirmeleri, çevresine duyarlı, sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları
İstisnasız tüm öğrencilerin sivil, ekonomik, coğrafi, tarihsel okuryazarlık ve etkin vatandaş olma fırsatlarının her koşulda sunulması	Eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları, ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde millî ekonominin yerini kavramaları
Kalıcı bir öğrenmeye ve anlamayı odak noktasına sahip. Sosyal Bilgiler derslerinde "gerçek" olay, olguların kullanılması öğrencilerin gerçekçi akılcı düşünme becerilerini geliştirme	Her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmaları, Tarihsel kanıtları sorgulayarak, değişim ve sürekliliği algılamaları
Sosyal bilgiler dersinin otantik entelektüel bir çalışmayı teşvik ederek, bağımsız araştırma yaparak kendi bilgilerini inşa etmelerine	Bilim ve teknolojinin yaşam üzerindeki etkisinin ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları,
Sistematik sorgulama ve analiz etme, ders dışında da gerekli olan becerileri geliştirme fırsatları sunarak, çok yönlü gelişimi	Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretimde bilimsel ahlakı gözetmeleri
Her bir konu hakkında bilgi sahibi olmaları derinlemesine öğrenme deneyiminin bizzat uygulayıcıları olarak analistler, demokratik değerlerin uygulayıcıları olmaları	Temel iletişim becerileri kullanabilmeleri, Katılımın önemine inanmaları, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için görüşler belirtmeleri
Sosyal Bilgiler alanında en iyi kaynakları dijital ortamda öğrenciye sunma	Demokratik, erdemli, duyarlı, özgür bireyler olmaları

Tablo 2'ye göre Amerika Birleşik Devletleri (Washington) federal bölgesinde Sosyal Bilgiler dersinin amaçları NCSS tarafından 2010 yılında revize edilen temel standartları yansıtabilecek şekilde genel bir ifade ile sunulmuştur. Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim programı ile Amerika Birleşik Devletleri (Washington) Sosyal Bilgiler Programlarının analitik, eleştirel, tarihsel düşünme, sorgulama becerileri, yaşadığı coğrafyayı tanıma,

duyarlı olma, kendini fark etme ve güçlerini anlama, demokratik birey ve etkin vatandaş olma gibi beceri ve özellikleri aktarmada çoğunlukla benzer amaçlara hizmet ettiği görülürken; ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programının öğrencilere Sosyal Bilgiler alanında müfredatın en iyi kaynaklarını bulma ve paylaşma noktasında dijital ortamı öğrencilere sunma amacı ile Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında bir arada yaşam kültürünü sunma hedefine yönelik bir içeriğin yer almaması her iki ülkenin Sosyal Bilgiler öğretim programlarının birbirinden farklılık gösterdiği noktalarıdır. Programların kapsamı arasındaki karşılaştırmaya Tablo 2’de yer verilmiştir (MEB, 2018; WSLs, 2019).

Tablo 3.

ABD (Washington) ve Türkiye sosyal bilgiler dersi öğretim programlarının kapsamı

Amerika Birleşik Devletleri Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Temaları	Türkiye Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları
Kültür	Birey ve Toplum
Zaman, Süreklilik, Değişim	Kültür ve Miras
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	İnsanlar, Yerler ve Çevreler
Kişisel Gelişim ve Kimlik	Bilim, Teknoloji ve Toplum
Bireyler, Gruplar, Kurumlar	Üretim, Dağıtım ve Tüketim
Güç, Yetki, Yönetişim	Etkin Vatandaşlık
Üretim, Dağıtım, Tüketim	Küresel Bağlantılar
Bilim, Teknoloji ve Toplum	
Küresel İlişkiler	
Vatandaşlık Bilgisi Amaçları ve Uygulamaları	

Tablo 3’e göre, Amerika Birleşik Devletleri Sosyal Bilgiler Öğretim Programının yapısını beş temel bileşen oluşturmaktadır. Bu bileşenler “Civics (Yurttaşlık Bilgisi), Economy (Ekonomi), Geography (Coğrafya), History (Tarih), Social Studies Skills (Sosyal Bilgiler Becerileri) sosyal bilimler disiplinleridir. ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretimde Ulusal Sosyal Bilgiler Müfredatı temel alınarak programda bu disiplinlerin altında Tablo 2’de gösterildiği üzere 10 adet tema oluşturulmuştur. Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında da Sosyal Bilimler disiplinlerinden bahsedilmiştir. Fakat ABD Sosyal Bilgiler öğretim programında belirlenen temalar, Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında öğrenme alanları başlığı altında sunulmuştur. ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan temaların büyük çoğunluğu Türkiye Sosyal Bilgiler Programında yer alan öğrenme alanlarıyla benzerdir. ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programında 10 adet tema, Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında ise 7 adet öğrenme alanına yer verilmiştir. ABD (Washington) Sosyal Bilgiler programında ayrı bir başlık altında incelenen “Kişisel Gelişim ve Kimlik; Güç, Yetki ve Yönetişim; Zaman, Süreklilik, Değişim” temaları Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında öğrenme alanlarında ayrı bir başlık altında yer almamıştır. Programların içerikleri arasındaki karşılaştırmaya Tablo 3 ve 4’te yer verilmiştir (MEB, 2018; NCSS, 2010).

Tablo 4.

ABD (Washington) ilkököl sosyal bilgiler dersi sınıf düzeyine göre konular

Sınıflar	Konular	Sayı (f)
1.Sınıf	Toplumumuzdaki Aileler Başka Şehirlerdeki Aileler	2
2.Sınıf	Toplumumuz İhtiyaçlarını ve İsteklerini karşılayan Toplumlar Topluluğumuza Katılmak	3
3.Sınıf	Kuzey Amerika’nın İlk Ulusları Kuzey Amerika Kültürleri Toplumumuzdaki Kültürler	3
4.Sınıf	Eyaletten önce Pasifik Kuzeybatıyı Keşfetmek Washington ‘da Yaşamak: Coğrafyası, Kaynakları, Ekonomisi Washington’da vatandaş olmak	3
5.Sınıf	Birleşik Devletler-Karşılaşma, Kolonizasyon, Yıkım Birleşik Devletler- Bağımsızlık Birleşik Devletler-Ulusun Kuruluşu Birleşik Devletler- Bugün Bizim için Miras	4
	Toplam	15

Tablo 5.

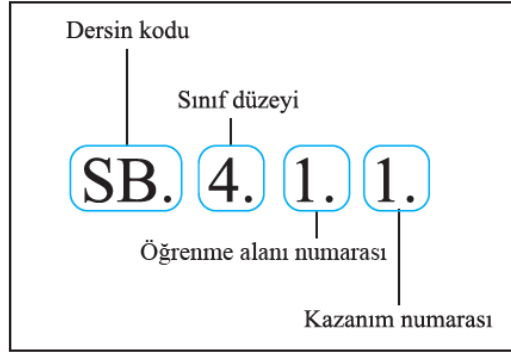
Türkiye ilkököl sosyal bilgiler dersi 4.

sınıf ders konuları

Öğrenme Alanları	Konular	Sayı (f)
Birey ve Toplum	Herkesin Bir Kimliği Var Herkesin Bir Öyküsü Var Nelerden Hoşlanıyorum? Neleri Yapabilirim? Onun Yerinde Olsaydım Farkındayım, Farklılıkları Saygılıyım	5
Kültür ve Miras	Ailemin Tarihi Milli Kültür Öğelerimiz Geçmişten Bugüne Çocuk Oyunları Bir Kahramanlık Destanı: Milli Mücadele	4
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Yönlerimiz Yer Tarifi Yapalım Çevremizde Neler Var? Hava Durumu Yaşadığım yer Doğal Afetlere Hazır Olalım	6
Bilim, Teknoloji ve Toplum	Teknolojik Ürünler Geçmişten Bugüne Teknoloji Zaman İçinde Teknoloji İcat Çıkaralım Zarar Vermeden Kullanalım	5
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	İsteklerimiz İhtiyaçlarımız Ailemde ve Çevremde Ekonomik Faaliyetler Bilinçli Tüketici Olalım Belgemizi Alalım Ayağımızı Yorganımıza Göre Uzatalım Tüketime Evet, İsrafa Hayır	6
Etkin Vatandaşlık	Ben Çocuğum Haklarımla Varım Sorumluluk Üstleniyorum Eğitsel ve Sosyal Etkinliklere Katılıyorum Özgürlük ve Bağımsızlık	4
Küresel Bağlantılar	Ülkeleri Tanıyalım Komşularımız Türk Cumhuriyetleri Farklı Kültürler Dünya Farklılıklarıyla Güzel	5
Toplam		35

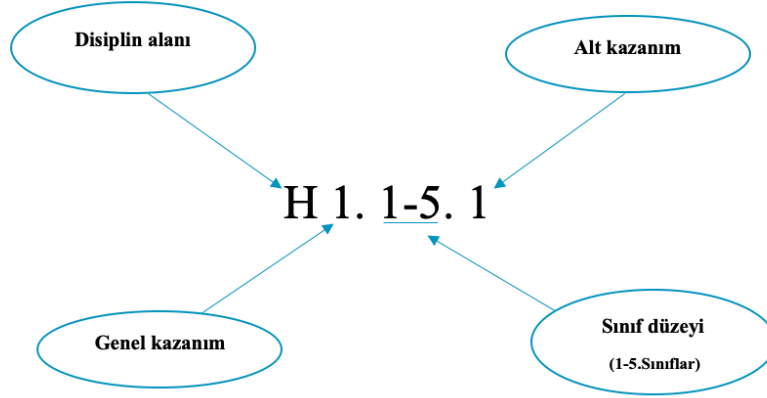
Tablo 4'te ABD (Washington) İlkokul Sosyal Bilgiler Programı kapsamında işlenen konulara sınıf düzeyinde yer verilmiştir. Görüldüğü üzere ABD (Washington)'de Sosyal Bilgiler dersinde ilkökul 1.sınıf seviyesinde 2 adet ünite, 2, 3 ve 4. sınıf seviyelerinde 3'er adet, 5. sınıf seviyesinde ise 4 adet ünite olmak üzere, toplamda 15 adet ünite mevcuttur. Tablo 5'e göre ise, Türkiye Sosyal Bilgiler dersinde 7 öğrenme alanı başlığı altında toplamda 35 adet konu yer almıştır. ABD'de (Washington) Sosyal Bilgiler dersine ilkökul 1. sınıf seviyesinde yer verilmiş iken, Türkiye'de Sosyal Bilgiler dersi ilkökul 4. sınıf seviyesinde okutulmaktadır. Programlar arasındaki en büyük fark, Sosyal Bilgiler derslerine her iki ülkede ilkökulda farklı sınıf düzeylerinde yer verilmesidir. Bu farklılık her iki ülkenin Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarına da yansımıştır. Programların üniteler içindeki kazanım dağılım sistemlerine Şekil 1 ve 2'de yer verilmiştir (MEB, 2018; WSLS, 2019).

Şekil 1. Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı ünite içinde kazanım numaralandırma sistemi

Şekil 1’de görüldüğü üzere, Türkiye’deki sosyal bilgiler öğretim programında kazanım numaralandırma işlemi sırasıyla “dersin kodu, sınıf düzeyi, öğrenme alanı numarası ve kazanım numarası” şeklindedir.

Şekil 2. Washington State Sosyal Bilgiler öğretim programı ünite içinde kazanım numaralandırma sistemi

Şekil 2’ye göre Amerika (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programında kazanım numaralandırma sistemi sırasıyla “disiplin alanı, genel kazanım, sınıf düzeyi ve alt kazanımlar” şeklindedir. Şekil 1 ve 2’de görüldüğü üzere, Türkiye ve Amerika (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programlarında kazanım numaralandırma sistemi sıralamalarında farklılıklar olsa da, öğrenme alanı ve disiplin, kazanım numarası ve sınıf düzeyi her iki ülkenin öğretim programlarında kazanım numaralandırma sisteminde mevcuttur. Amerika (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programının Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programı kazanım numaralandırma sisteminden farkı, programda sınıf düzeyine göre alt kazanım alanının da numaralandırılmasıdır. Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında kazanım numaralandırma sisteminde ders kodu kısmı yer alırken, Amerika Sosyal Bilgiler öğretim programında bu alana yer verilmemiş, ilgili disiplin adı belirtilmiştir. Programların sınıf ve üniteler doğrultusunda kazanım dağılımları arasındaki karşılaştırmaya Tablo 6 ve 7’de yer verilmiştir (MEB, 2018; WSLS, 2019).

Tablo 6.

ABD (Washington) ilkokul sosyal bilgiler dersi sınıf düzeyi kazanım dağılımı

Sınıf Düzeyi	Üniteler	Disiplin	Kazanım Sayısı
1.Sınıf	Toplumumuzdaki Aileler	Ekonomi, Coğrafya, Tarih	3
	Başka Şehirlerdeki Aileler	Coğrafya	2
	Toplumumuz	Yurttaşlık Bilgisi, Coğrafya, Tarih	7
2.Sınıf	İhtiyaçlarını ve İsteklerini Karşılamanın Toplumlar	Ekonomi, Coğrafya	3
	Topluluğumuza Katılmak	Ekonomi, Sosyal Bilgiler Becerileri	4

3.Sınıf	Kuzey Amerika'nın İlk Ulusları	Ekonomi, Coğrafya, Sosyal Beceriler	6
	Kuzey Amerika Kültürleri	Coğrafya	2
	Toplumdaki Kültürler	Yurttaşlık Bilgisi, Coğrafya, Tarih, Sosyal Bilgiler Becerileri	6
4.Sınıf	Eyaletten Önce Pasifik Kuzeybatıyı Keşfetmek	Ekonomi, Coğrafya, Tarih, Sosyal Bilgiler Becerileri	12
	Washington'da Yaşamak: Coğrafyası, Kaynakları Ekonomisi	Ekonomi, Coğrafya, Tarih	6
	Washington'da Vatandaş Olmak	Yurttaşlık Bilgisi, Tarih, Sosyal Bilgiler Becerileri	8
5.Sınıf	Birleşik Devletler-Karşılaşma, Kolonizasyon, Yıkım	Ekonomi, Coğrafya, Tarih	8
	Birleşik Devletler- Bağımsızlık	Ekonomi, Tarih, Sosyal Bilg.Becerileri	6
	Birleşik Devletler -Ulusun Kuruluşu	Yurttaşlık Bilgisi, Tarih, Sosyal Bilg.Becerileri	6
	Birleşik Devletler- Bugün Bizim için Miras	Yurttaşlık Bilgisi, Tarih, Sosyal Bilgiler Becerileri	8
Toplam			85

Tablo 7.

Türkiye ilkokul 4.sınıf sosyal bilgiler dersi öğrenme alanlarına göre kazanım dağılımı

Öğrenme Alanları	Kazanım Sayısı
Birey ve Toplum	5
Kültür ve Miras	4
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	6
Bilim, Teknoloji ve Toplum	5
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	5
Etkin Vatandaşlık	4
Küresel Bağlantılar	4
Toplam	33

Tablo 6'ya göre ABD (Washington) İlkokul Sosyal Bilgiler dersi kazanımları toplam 85 adettir. İlkokul 1. sınıf düzeyinde 5 adet, 2. sınıf düzeyinde 14 adet, 3. sınıf seviyesinde 14 adet, 4. sınıf düzeyinde 26 adet, 5. sınıf seviyesinde 28 adet kazanım mevcuttur. ABD (Washington) Sosyal Bilgiler dersi kazanımları sınıf seviyesine göre ardışık bir sıra izlemiştir. Tablo 7'de Türkiye İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kazanımları yer almaktadır. 4. sınıf Sosyal Bilgiler ders kazanımları programda öğrenim alanlarına göre belirtilmiştir. 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi toplam kazanım sayısı 33 adettir. Tablo 6 ve Tablo 7 karşılaştırıldığında, ABD (Washington) Sosyal Bilgiler kazanımları disiplinler altında yer alırken; Türkiye Sosyal Bilgiler kazanımları öğrenim alanları altında yer almıştır. ABD (Washington) 4. Sınıf Sosyal Bilgiler kazanımları 24, Türkiye ilkokul 4. Sınıf kazanımları ise 33 adettir. Her iki ülke arasındaki kazanım sayısındaki farklılık Sosyal Bilgiler dersine ABD'de (Washington) daha erken sınıf seviyelerinde başlanması olabilir.

Programların temel beceriler ve değerler açısından benzerlikleri ve farklılıkları

Amerika Birleşik Devletleri (Washington) ve Türkiye Sosyal Bilgiler Dersi öğretim programlarının temel beceriler ve değerler açısından benzerlik ve farklılıkları incelenmiştir. Programların temel becerileri arasındaki karşılaştırmaya Tablo 8'de yer verilmiştir (MEB, 2018; NCSS, 2010; WSLS, 2019).

Tablo 8.

ABD (Washington) sosyal bilgiler öğretim programındaki temel beceriler

1	Bilgi Edinme
	A. Okuryazarlık Becerileri
	B. Çalışma Becerileri
	C. Belge ve Bilgi Araştırma Becerileri
	D. Teknoloji Becerileri
2	Bilgilerin Düzenlenmesi ve Kullanma
	A. Düşünme Becerileri-Eleştirel Düşünme
	B. Karar verme Becerileri
	C. Meta bilişsel Beceriler
3	İlişkiler ve Sosyal Katılım
	A. Kişisel Beceriler
	B. Grup Etkileşimi Becerileri
	C. Sosyal ve Politik Katılım

Tablo 9.

Türkiye sosyal bilgiler öğretim programındaki temel beceriler

Araştırma	Kanıt kullanma
Çevre okuryazarlığı	Karar verme
Değişim ve sürekliliği algılama	Konum analizi
Dijital okuryazarlık	Medya okuryazarlığı
Eleştirel düşünme	Mekânı algılama
Empati	Öz denetim
Finansal okuryazarlık	Politik okuryazarlık
Girişimcilik	Problem çözme
Gözlem	Sosyal katılım
Harita okuryazarlığı	Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama
Hukuk okuryazarlığı	Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
İletişim	Yenilikçi düşünme
İş birliği	Zaman ve kronolojiyi algılama
Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme	

Tablo 8'e göre ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programındaki temel beceriler ulusal sosyal bilgiler konseyinde yer alan temel becerileri barındırmakla birlikte yenilenen 2019 öğretim programıyla bazı becerilerin önemine ayrıca değinilmiştir. Programda 3 temel beceri alanı ve alt alanları yer almıştır. İlk temel beceri olan “Bilgi edinme” alanı 4 alt alana hizmet etmektedir. Bilgi edinme alt dalları, “Okur yazarlık becerileri, çalışma becerileri, Bilgi ve Belge araştırma becerileri, Teknoloji becerileridir”. Bu alanlarla öğrencilere finansal, hukuk, politik, dijital, medya okuryazarlığı, kendi anadilini doğru ve etkili kullanabilme, teknoloji aktif kullanabilme, araştırma yapabilme, resmi ve gerçek evrak, belge, dokümanı tanıyabilme, yorumlayabilme becerileri kazandırılır. İkinci alan olan “Bilgilerin düzenlenmesi ve kullanması” bölümünde öğrencilerin anlama, sınıflandırma, yorumlama, özetleme, analiz etme, sentezleme, değerlendirme bilişsel becerilerine göre bilgiyi yapılandırması ve eleştirel düşünme, karar verme, üst biliş düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik becerileri içermektedir. Üçüncü alan olan “İlişkiler ve sosyal katılım” öğrencilerin sosyal, kişisel, politik gelişim ve sürecindeki davranışlarını uyumlamayı konu alır. Tablo 9'a göre Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında toplam 27 adet temel beceri yer almaktadır. Bu temel beceriler içerik olarak çoğunlukla ABD (Washington) programında yer alan temel becerilerle aynıdır. Tek fark, ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programında beceriler ilgili alanların alt dalları şeklinde ifade edilmişken; Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında bu beceriler sıralı bir şekilde daha özelleştirilerek sunulmuştur. Programlarda yer alan değerler arasındaki karşılaştırmaya Tablo 10'da yer verilmiştir (MEB, 2018; NCSS, 2010; WSLS, 2019).

Tablo 10.

Programlarda yer alan değerler

ABD (Washington) Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan değerler	Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan değerler
Farklılıklara Saygı	Adalet
Sevgi	Aile birliğine önem verme
Özgürlük	Bağımsızlık
Bağımsızlık	Barış
Öz farkındalık	Bilimsellik
Özgüven	Çalışkanlık
Vatanseverlik	Dayanışma
Adalet	Duyarlılık
Özyönetim	Dürüstlük
Sorumluluk	Estetik
Üretken	Eşitlik
Özyeterlik	Özgürlük
Demokratik	Saygı
Blimsellik	Sevgi
Topluluğa/ Aileye bağlılık	Sorumluluk
Akılcı	Tasarruf
	Vatanseverlik
	Yardımseverlik

Tablo 10'a göre ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programında 16 adet değer yer almaktadır. Programda yer alan bu değerler Sosyal Bilgiler çekirdek programında yer alan değerler referans alınarak oluşturulmuştur. Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan değer sayısı 18 adettir. Adalet, bağımsızlık, sevgi, saygı, vatanseverlik, duyarlılık, bilimsellik, özgürlük, sorumluluk, aile değerleri her iki ülkenin öğretim programında ortak olarak yer almaktadır. Öz yeterlilik, öz farkındalık, öz güven gibi kişisel değerler ile demokratik değerlerin ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alması ve Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında barış değerinin yer alması her iki ülkenin öğretim programının değerler açısından incelendiğinde farklı olduğu noktalarıdır.

Programların öğrenme-öğretme süreci açısından benzerlikleri ve farklılıkları

Amerika Birleşik Devletleri (Washington) ve Türkiye Sosyal Bilgiler Dersi öğretim programlarının öğrenme-öğretme süreci açısından karşılaştırılmasına Tablo 11'de yer verilmektedir (MEB, 2018; WSLs, 2019).

Tablo 11.

Programların öğrenme – öğretme süreci açısından karşılaştırılması

ABD (Washington) Sosyal Bilgiler Öğretim Program öğrenme öğretme süreci	Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Program öğrenme öğretme süreci
Disiplinler arası yaklaşım	Disiplinler arası yaklaşım
Sosyal Bilgiler öğretimi temel ilkelerine dayalı	Sosyal Bilgiler öğretimi temel ilkelerine dayalı
Gerçek hayattan örnek problem durumları	Gerçek hayattan örnek problem durumları
Değer ve beceri odaklı	Değer ve beceri odaklı
Otantik entelektüel	Bütünleştirilmiş
Araştırma ve sorgulama teşvik edici sorularla kritik düşünme becerileriyle ilişkili	Farklı tartışma teknikleri kullanılarak problem çözme, eleştirel düşünme, kanıt kullanma, karar verme ve araştırma becerileriyle ilişkili
Araştırma ve sorgulamaya dayalı	Edebî ürünlerle zenginleştirilmiş, geleneksel veya modern sanat ürünleriyle destekli
Genelden özele, yakından uzağa, somuttan soyuta	Yakından uzağa, genelden özele, somuttan soyuta
Proje odaklı	Sınıf dışı çalışmalar
Açık ve öğrenci merkezli	Açık, bilimsel ve öğrenci merkezli

Tablo 11'e göre ABD (Washington) Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Program öğrenme öğretme süreci disiplinler arası yaklaşımı içermeleri, Sosyal Bilgiler öğretimi temel ilkelerine dayalı, değer ve beceri temelinde, gerçek hayattan örnek problem durumlarının incelendiği, eleştirel düşünme becerilerine yönelik bir eğitim süreci betimlemesi açısından benzerdirler. ABD (Washington) Sosyal

Bilgiler öğretim programında proje odaklı bir yaklaşım vurgu yapılmış Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında bu süreç sınıf dışı çalışma etkinlikleri şeklinde ifade edilmiştir. ABD (Washington) Sosyal Bilgiler Öğretim Programı sosyal bilgiler öğretim süreci otantik entelektüel bilgi yelpazesinde uzmanlaşabilecek bireyler yetişmesi şeklinde planlanmışken, Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında bu durum çok boyutlu ve kavramsal düşünebilecekleri süreç şeklinde belirtilmiştir. Bu yönleriyle de her iki program öğrenme öğretme sürecinde çoğunlukla benzerlikler göstermektedir. Farklılıklar ise; Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında öğretim sürecini edebi ürünlerle zenginleştirme, geleneksel veya modern sanat ürünleriyle desteklemesi ifadelerinin yer almasıdır.

Programların ölçme ve değerlendirme açısından benzerlikleri ve farklılıkları

Amerika Birleşik Devletleri (Washington) ve Türkiye Sosyal Bilgiler Dersi öğretim programlarının ölçme ve değerlendirme süreci açısından karşılaştırılmasına Tablo 12’de yer verilmektedir (MEB, 2018; OSPI, 2019; WSLs, 2019).

Tablo 12.

Programların ölçme ve değerlendirme açısından karşılaştırılması

ABD (Washington) Sosyal Bilgiler Öğretim Program ölçme değerlendirme süreci	Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Program ölçme değerlendirme süreci
Çok odaklı ve esnek Proje ve katılım temelli	Çok odaklı ve esnek Süreç içerisinde izleme sonucunda bütünlük içinde değerlendirme
Öğrenmenin nihai ve özetleyici değerlendirme	Öğretim programının kazanımları ve kazanımların sınırlılığı ile uyumlu akademik standartlara uygun

ABD’ de Sosyal Bilgiler Öğretim programı kazanımlarına uygun olarak Office of Superintendent of Public Instruction (OSPI) tarafından geliştirilen değerlendirme ölçütleri ve soruları kullanılmaktadır. İlkokul düzeyinde 9 adet değerlendirme aracı tasarlanmıştır. Her bir değerlendirme aracı öğretim programının 5 temel bileşeni oluşturan Sosyal Bilgiler Becerileri, Yurttaşlık Bilgisi, Ekonomi, Tarih, Coğrafya disiplinlerindeki bilgi ve becerileri ölçmektedir. İlkokul 1, 2 ve 3 sınıflar bu değerlendirmeden muaftır. Fakat 4. sınıf öğrencileri Yurttaşlık Bilgisi disiplini içerisinde edindiği bilgi ve becerileri değerlendirilmektedir. Değerlendirmeler çoğunlukla proje, katılım odaklı veya gerçek yaşam durumlarını içeren soruların kanıtlar kullanılarak cevaplandırıldığı bir essay yazma şeklindedir ve dönemin herhangi bir zamanında yapılabilir. Değerlendirme ölçütleri OSPI (2019) tarafından belirlenmiş kontrol listeleriyle öğretmenler ve uzmanlar tarafından yapılmaktadır.

Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında ise, ölçme ve değerlendirme süreci bütünlük içerisinde öğretim programının tüm bileşenleriyle uyumlu ve akademik standartlara uygun ölçme araçlarıyla süreç içerisinde yapılmaktadır. Çok odaklı ve esnek olduğu programdan anlaşılmaktadır (MEB, 2018). Tablo 12’ye göre ABD (Washington) Sosyal Bilgiler programı ile Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programının ölçme değerlendirme açısından benzer yönleri çok odaklı, esnek ve süreç içerisinde değerlendirmedir. ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programının en büyük farkı Washington eyaletinde OSPI (2019) tarafından Sosyal Bilgiler dersi için temel ölçme ve değerlendirme standartlarının belirlenmesi ve yayınlanmasıdır. Ayrıca ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programında disiplin bazında değerlendirmelerin yapılması ve değerlendirme kriterleri de farklılıklarındandır.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmanın ilk alt problemi olan ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programı ile Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim programının amaç, kapsam ve içeriklerine yönelik benzerlik ve farklılıklarının incelenmesi sonucuna göre her iki ülkenin sosyal bilgiler öğretim programlarının genel olarak “vatandaşlık beceri ve yeterliliklerine” sahip bireyler yetiştirmeye yönelik benzer amaçlara hizmet ettiği görülmüştür. Bu temel amacı gerçekleştirebilme yolunda özel amaçlarda da benzerliklerin olduğu görülmüştür. Bunlar analitik, eleştirel, tarihsel düşünme, sorgulama becerileri, yaşadığı coğrafyayı tanıma, duyarlı olma, kendini fark etme ve güçlerini anlamadır. Bu bulguyu destekler nitelikteki çalışmalarda da ABD Sosyal Bilgiler öğretim programının çoğunlukla vatandaşlık eğitimi bilgi, beceri ve yetkinlik çerçevesinden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır (Beltramo ve Duncheon, 2013; Canbulat, Avcı ve Sipahi, 2016; Nelson ve Durham, 2021; Myers, 2006). Farklılıklar olarak ise ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programında, öğrencilere Sosyal Bilgiler alanında müfredatın en iyi kaynaklarını dijital ortamda bulma ve öğrencilere sunma amacının yer alması olduğu görülmüştür. Ayrıca Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programı amaçlar bölümünde bir arada

yaşam kültürünün açık bir şekilde belirtildiği bir ifadeye rastlanmaması da her iki ülkenin sosyal bilgiler öğretim programlarının amaçlar kısmında yer alan farklılıklarıdır. Bu bulgulara benzer nitelikte sonuçlara ulaşan Beldağ ve Teymur (2018); Öteleş (2020) çalışmalarında Türkiye 2018 Sosyal Bilgiler programının çokkültürlü eğitim anlayışını yansıtabilecek yapısının etkin olarak kullanılmadığı yönünde bulgulara ulaşmışlardır.

ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programının kapsamı ile Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programının kapsamının çoğunlukla benzer olduğu; Türkiye Sosyal Bilgiler öğretimi programında öğrenme alanları şeklinde düzenlenmişken, ABD (Washington) Sosyal Bilgiler program kapsamı şekil olarak farklılık göstermiş ve Ulusal Sosyal Bilimler Konseyi'nin (NSCC) belirlediği temalar altında listelendiği görülmüştür. "Kişisel gelişim ve kimlik; Güç, Yetki ve Yönetişim" temaları ABD (Washington) Sosyal Bilgiler programında yer alırken; Türkiye 2018 Sosyal Bilgiler programında yer almamıştır. Her iki ülkenin program kapsamı benzerlikler göstermesine rağmen, "Kişisel Gelişim ve Kimlik; Güç, Yetki ve Yönetişim" temalarında bir farklılık olmasının nedeni Türkiye Sosyal Bilgiler programının 2005 yılından itibaren bütünleştirici bir yaklaşımla bazı öğrenme alanlarını birleştirmesi olabilir. Demir ve Hataç (2018) çalışmalarında 2018 Sosyal Bilgiler öğretim programında "Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler" ile "Güç Yönetim ve Toplum" öğrenme alanlarına programda yer verilmeyerek "Etkin Vatandaşlık" öğrenme alanı içerisine eklendiğini belirtmişlerdir.

Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programı ile ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programında kazanım numaralandırma sisteminde de farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında ders kodu, sınıf düzeyi, öğrenme alan numarası, kazanım numarası şeklinde sıralanırken; ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programında disiplin alanı, genel kazanım, sınıf düzeyi ve alt kazanım şeklinde sıralandığı görülmüştür. ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programında kazanım numaralandırma sisteminde genel kazanımın bileşeni olan alt amaçlara yer verilmesi Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programından farklılaştığı noktadır. Bu anlamda ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programının kazanım numaralandırma sisteminde disiplin, ilgili disiplinin genel kazanımı ve alt kazanımlara sırasıyla yer verilmesi Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programına göre daha genelden özele bir sıralama yaptığı şeklinde yorumlanabilir.

ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programı ile Türkiye Sosyal Bilgiler öğretiminin içerik olarak karşılaştırılmaları sonucunda elde edilen bilgilere göre, en büyük fark her iki ülkede Sosyal Bilgiler dersine başlangıç sınıf seviyelerinin farklılaşması olduğu görülmüştür. Bu farklılaşma doğrudan Sosyal Bilgiler dersinin ünite ve kazanım sayısını etkilemiştir. ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programı 4. sınıf seviyesinde kazanım sayısı 24; Türkiye 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kazanım sayısının 33 olduğu görülmüştür. ABD (Washington) Sosyal Bilgiler dersinin 1, 2 ve 3. sınıfta yer alması her iki ülkenin Sosyal Bilgiler dersi kazanım sayısının farklılaşmasına neden olmuştur. İlkokul 4. Sınıf seviyesi Sosyal Bilgiler ünitelerinin içerik açısından incelendiğinde ise ABD (Washington) Sosyal Bilgiler dersinde ünite içeriklerinin Coğrafya, Ekonomi, Yurttaşlık Bilgisi, Tarih disiplinleri ağırlıklı olduğu; Türkiye 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ünite içeriklerinin kazanım sayısının çokluğu paralelinde ünitelerin daha çok sosyal bilimler alanını kapsadığı söylenebilir. Demir ve Hataç (2018)'a göre 2018 Sosyal Bilgiler öğretim programı disiplinler arası bir yaklaşım içerdiği, 4. Sınıf sosyal bilgiler öğretim programının içeriğinin tarih, coğrafya, hukuk, sosyoloji, sanat tarihi, ekonomi gibi alanlardan oluşturulduğunu belirtmiştir.

Araştırmanın ikinci alt amacı olan ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programı ile Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programının temel beceri ve değerler açısından karşılaştırılma sonucuna göre, her iki ülkenin temel becerileri kazandırma açısından benzer olduğu görülmüştür. ABD (Washington) eyaletinde temel becerilerin Bilgi Edinme, Bilgilerin Düzenlenmesi ve Kullanma, şeklinde 3 ana başlık altında toplandığı; Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında ise kazandırılmak istenen her bir beceri maddeler halinde sıralandığı sonucuna varılmıştır. Değerler açısından karşılaştırmalarda ABD (Washington) ve Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programlarının çoğunlukla benzer değerleri içerdiği görülmüştür. ABD Sosyal Bilgiler programında yer alan özgüven, öz farkındalık ve özyeterlik, demokratik değerlerin, Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında kazandırılması gereken değerler listesinde yer almadığı görülmüştür. Bunun nedeni, Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programının amaçlar kısmında öz farkındalık, özgüven, özyeterlik ve demokratik değerleriyle ilişkili ilke ve hedeflerden bahsedildiğinden dolayı tekrar değerler listesinde yer verilmemiş olması olabilir. Bu anlamda ABD (Washington) sosyal bilgiler programındaki değerlerin Türkiye programında yer alan değerler göre biraz daha kişisel olgunluk ve demokrasi temelinde değerler olduğu söylenebilir. Bu bulgulara benzer sonuçlara ulaşan (Meray, Kuş ve Karatekin, 2012; Prestwich, 2004; Zhao ve diğerleri, 2007) çalışmalar mevcuttur. Bu durum muhtemelen ülkelerin farklı kültür ve sosyal yapıya sahip

olmasından kaynaklı olabilir. Bu bulguyu destekler nitelikteki çalışma olan Kafadar, Öztürk ve Katılmış (2018) çalışmalarında ABD (Newyork) programı ile Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programının vizyonundaki değerlerin değerler boyutunda farklılaşmasının sebebinin her iki ülkenin tarihi, kültürel ve sosyal yapılarındaki farklılıkların olduğunu belirtmişlerdir. Genel olarak her iki ülkenin programında kazandırılmak istenen temel beceriler ve değerler bakımından çoğunlukla benzer olduğu sonucuna varılmıştır. Ulaşılan bu bulguları destekleyen Öztürk ve Kafadar (2020) ve Kafadar (2019) yaptıkları çalışmada Türkiye ve ABD (Newyork) sosyal bilgiler öğretim programı değerler boyutunda benzer olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmanın üçüncü alt amacı olan ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programı ile Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programının öğrenme öğretme süreci açısından karşılaştırılması sonucuna göre proje odaklı yaklaşım, gerçek olay ve durum temelli, sınıf dışı etkinliklerin öğrenme ve öğretme sürecinde yer alması her iki ülkenin eğitim sürecinin benzer nitelikte betimlendiği sonucuna ulaşılmıştır. ABD (Washington) sosyal bilgiler öğretim programında “gerçek” olan her türlü etkinlik, gezi, belge vb. derslerde kullanılması gerekliliği vurgulanmıştır. Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programında öğrenme öğretme sürecinde edebi ürünlerden istifade edilmesi, modern ve geleneksel sanatlarla desteklenmesinin ifade edilmesi programın farklı yönlerindedir. Bu farklılık her iki ülkenin sosyal bilgiler dersinin amaçlarıyla bağlantılı olabilir. Her iki ülkenin sosyal bilgiler dersi amaçları temelde vatandaşlık becerileri kazandırmakla ilgili olmasına rağmen, Amerika Birleşik Devletleri’nde bu vurgu daha baskındır. Nitekim (Alter, 2012; Öztürk, Kesin ve Otluoğlu, 2014; Ross, 2014) çalışmalarında ABD’de, sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili eğitim ve öğretim materyallerinin çoğunlukla vatandaşlık, tarih ve güçlü Amerikanizm duygusu çerçevesi barındırdığını ifade belirtmişlerdir.

Araştırmanın dördüncü alt amacı olan ABD (Washington) ile Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programının ölçme ve değerlendirme açısından karşılaştırılması bulgularına göre en büyük benzerliğin her iki programın çok odaklı ve esnek bir değerlendirme sürecinden oluştuğudur. Farklılık ise ABD (Washington) programında sınıf düzeyinde ve disiplinler bazında bir değerlendirme yapılmasıdır. Bu değerlendirme Office of Superintendent of Public Instruction (OSPI) tarafından ilkökul 4. Sınıflar için sadece yurttaşlık becerileri, diğer sınıf seviyeleri içinse her bir öğretim disiplininin ölçülmesi amacıyla hazırlanan standartlara göre yapılır. Türkiye’de ise Sosyal Bilgiler öğretim programında süreç içerisinde bütünsel bir değerlendirmenin söz konusu olduğu görülmüştür. Ölçme ve değerlendirme bir kurum tarafından standartlar belirlenerek yapılmaz. Öğrencilerin seviyesi ve kazanımlar dikkate alınarak bir değerlendirme yapılır. Amerika ile Türkiye’nin Sosyal Bilgiler öğretim programında ölçme ve değerlendirme açısından oluşan bu farklılığın nedeni ABD (Washington) sosyal bilgiler programında vatandaşlık becerileri amacının vurgulanması olabilir. Bunun dışında her iki programda ölçme ve değerlendirme sürecinin belirli bir zamanla sınırlandırılmaması her iki programın benzerliklerindedir.

Sonuç olarak ABD (Washington) Sosyal Bilgiler öğretim programı ile Türkiye Sosyal Bilgiler öğretim programı amaç, kapsam, içerik, temel beceri ve değerler, öğrenme ve öğretme sürecinde çoğunlukla benzerlik gösterirken; iki ülkenin sosyal bilgiler dersi ölçme ve değerlendirme faaliyetinde bir farklılık söz konusu olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda her iki ülkenin öğretim programlarının sosyal bilimler disiplinleri açısından ölçme ve değerlendirme sürecinin her bir sınıf seviyesine göre incelenmesi ve ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılan değerlendirme araçlarının karşılaştırıldığı çalışmalara ileride yer verilebilir. Ayrıca her iki ülkede benzerlik gösteren amaç, kapsam, içerik, temel beceri ve değerler, öğrenme ve öğretme süreci basamaklarına ilişkin öğretmen, öğrenci ve veli paydaşlarının görüşlerinin alındığı nitel ve nicel çalışmalara yer verilebilir. Böylece ülkelerin programlarının benzerlik ve farklılıkları doğrultusunda paydaşların düşünceleri göz önüne alınarak öğretim programları iyileştirilmeye çalışılabilir.

KAYNAKÇA

- Akengin, H., & Cendek, M. (2017). A study of students’ opinions about history subjects in the social studies curriculum. *Journal of Literature and Art Studies*, 7(10), 1347-1353.
- Akpınar, M., & Bilgili, A. S. (2018). Sosyal bilgiler 6. Sınıf öğretim programı, kazanım, beceri ve kavram ilişkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 855-882.
- Aktın, K. (2020). Reflection on out-of-school education activities from the textbooks to the social studies curriculum. *Review of International Geographical Education*, 10(3), 373-399.
- Alter, G. (2012). Transforming elementary social studies: The emergence of a curriculum focused on diverse, caring communities. *Theory & Research in Social Education*, 23(4), 355-374.
- Aslan, E. (2020). Opinions of primary school teachers on history subject in the 4th grade social studies curriculum. *International Online Journal of Primary Education (IOJPE)*, 9(2), 271-282.
- Avcı, E. K., & İbret, B. Ü. (2018). Toplumsal kimliğin oluşumunda sosyal bilgiler dersinin rolünün incelenmesi: sosyal bilgiler öğretim programları (1968, 1998, 2005). *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (29), 336-376.

- Beldağ, A., & Teymur, N. (2018). Multicultural education in the curriculum of social studies: A content analysis. *Türk Akademik Yayınlar Dergisi TAY Journal*, 2(2), 117-129.
- Bickmore, K., Kaderi, A. S., & Sua, A. G. (2017). Creating capacities for peacebuilding citizenship: history and social studies curricula in Bangladesh, Canada, Colombia, and México. *Journal of Peace Education*, 14(3), 283-209.
- Beltramo, J. L., & Duncheon, J. C. (2013). Globalization standards: A comparison of US and non-US social studies curricula. *The Journal of Social Studies Research*, 37(2), 97-109.
- Busey, C., & Russell, W. (2016). "We want to learn": middle school Latino/a students discuss social studies curriculum and pedagogy. *RMLE Online*, 39(4), 1-20.
- Büyükalın, F. S., & Baysal, S. B. (2019). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı kazanımlarının revize edilmiş Bloom taksonomisine göre analizi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 243-253.
- Canpolat, T., Avcı, G., & Sipahi, S. (2016). ABD ve Kanada'da sosyal bilgiler eğitimi alanındaki tezlerin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(2), 351-370.
- Conoyer, S. J., Therrien, W. J., & White, K. K. (2020). Meta-analysis of validity and review of alternate form reliability and slope for curriculum-based measurement in science and social studies. *Assessment for Effective Intervention*. <https://doi.org/10.1177/1534508420978457>
- Çelik, Y. (2021). Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan bazı becerilerin kazandırılmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 733 - 765.
- Çoban, O., & Akşit, İ. (2018). 2005 ve 2017 Sosyal Bilgiler öğretim programlarının öğrenme alanı, kazanım, kavram, değer ve beceri boyutları açısından karşılaştırılması. *Journal of History and Art Research*, 7(1), 479-505.
- Demir, F. B., & Haçat, S. O. (2018). Sosyal bilim disiplinlerine göre 2005 ve 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki kazanımların değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 2(2), 27-56.
- Dere, İ. (2018). Sosyal bilgiler öğretim programlarında (2005 ve 2017) sözlü tarih. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(219), 33-56.
- Edinyang, S. D. (2020). Universal basic education intervention (UBE) programmes and the quality of social studies curriculum content implementation in Yakurr local government area of cross river state of Nigeria. *European Journal of Social Science*, 59(2), 107-122.
- Edinyang, S. D., Effiom, V. N., Edwin, J., & Ushie, D. (2020). Assessment of implementation of social studies curriculum for effective citizenship in upper basic education of cross river state of Nigeria. *European Journal of Social Sciences*, 59(1), 63-77.
- Erol, H. (2021). An investigation into social studies curriculum and course books in the context of women's and children's rights. *African Educational Research Journal*, 9(2), 385-394.
- Elbay, S. (2020). A foundational perspective for spatial thinking in relation to social studies curriculum and middle-school textbooks in Turkey. *Review of Geographical Education*, 10(2), 1-19.
- Fito'o, B., & Dorovolomo, J. (2020). Re-visiting the social studies curriculum of Solomon islands. In leadership, community partnerships and schools in the pacific islands. *Springer Nature Singapore*, 15(6), 53-64.
- Hartman, S. (2017). Rurally located teacher candidates: Globalizing the early childhood social studies curriculum. *Dimensions of Early Childhood*, 45(3), 11-16.
- Kaçar, T., & Bulut, B. (2020). Sosyal bilgiler öğretim programı ve 4-7. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarının coğrafya dersi bağlamında değerlendirilmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 652-679.
- Kafadar, T. (2019). *Türkiye, ABD ve Fransa'nın sosyal bilgiler öğretim programları ve ders kitaplarının değerler eğitimi boyutunda karşılaştırılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kafadar, T., Öztürk, C., & Katılmış, A. (2018). Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programlarının değerler eğitimi boyutunda karşılaştırılması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 154-177.
- Kalaycı, N., & Baysal, S. B. (2019). Sosyal bilgiler öğretim programlarının karşılaştırmalı analizi (2005-2017-2018). *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 106-129.
- Kan, Ç. (2010). ABD ve Türkiye'de sosyal bilgilerin tarihsel gelişimi. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 30(2), 663-672.
- Kandemir, K., & Torun, E. (2019). İstiklal Marşı'nın sosyal bilgiler dersi öğretim programı'nda yer alan değerler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi (IJONASS)*, 4(2), 266-282.
- Kara, H., & Tangülü, Z. (2017). Sosyal bilgiler öğretim programının hukuk ve politik okuryazarlığı üzerine bir durum incelemesi. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 2(1), 1-28.
- Karacan, H. (2018). Beşinci sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve ders kitaplarında yer alan milli ve evrensel değerlerin analizi. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 1(1), 1-10.
- Karakuş, C. (2017). Sosyal bilgiler öğretim programı somut olmayan kültürel miras kazanımlarında ilişkilendirmelerin yeri. *International Journal of Innovative Research in Education*, 4(1), 8-16.
- Karar, T., & Atasoy, E. (2019). Sosyal bilgiler öğretim programı ve ders kitabının (2018) dijital vatandaşlık kavramı ve alt boyutları bağlamında incelenmesi. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(41), 133-154.
- Kgari-Masondo, M. C., & Chimbunde, P. (2020a). Curriculum change and teachers' representations of challenges: the case of the social studies curriculum in Zimbabwe. *Curriculum Perspectives*, 1(11), 35-45.

- Kgari-Masondo, M. C., & Chimbunde, P. (2020b). Representation of the Zimbabwean 2015-2022 social studies curriculum: Teachers' perspectives on challenges and 'ubuntulising' curriculum change and implementation. *Perspectives in Education*, 38(1), 269-282.
- Koç, E. S., & Öntaş, T. (2020). A comparative analysis of the 4th and 5th Grade social studies curriculum according to revised bloom taxonomy. *Cypriot Journal of Education Science*, 15(3), 540-553.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (MEB) (2005). *2005 Sosyal bilgiler öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (MEB) (2018). *2018 Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Merey, Z., Kus, Z., & Karatekin, K. (2012). Comparison of elementary social studies curricula of Turkey and the United States on values education. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(2), 1627-1632.
- Miles, J. (2021). Curriculum reform in a culture of redress: how social and political pressures are shaping social studies curriculum in Canada. *Journal of Curriculum Studies*, 53(1), 47-61.
- Miles, M., & Huberman, M. (1994). *Qualitative data analysis*. California: Sage Publish.
- Monreal, T., & McCorkle, W. (2020). Social studies teachers' attitudes and beliefs about immigration and the formal curriculum in the united states south: A multi-methods study. *The Urban Review*, 53(1), 1- 42.
- Moobola, L., & Mulenga, I. M. (2020). Social studies curriculum at the crossroads: implementation of the secondary school social studies curriculum in Chingola district of Zambia. *European Journal of Educational Studies*, 7(3), 1-15.
- Myers, J. (2012). Rethinking the social studies curriculum in the context of globalization: education for global citizenship in the U.S. *Theory & Research in Social Education*, 34(3), 370-394.
- National Council for the Social Sciences (NCSS), (2010). *National social sciences curriculum*. Maryland: National Social Sciences Consey.
- Nelson, P. M., & Durham, B. S. (2021). Vibrant curriculum : theorizing a new materialist social studies. *Journal of Curriculum and Pedagogy*. <https://doi.org/10.1080/15505170.2021.1895381>
- Ollila, J., & Macy, M. (2019). Social studies curriculum integration in elementary classrooms: a case study on a Pennsylvania rural school. *The Journal of Social Studies Research*, 43(1), 33-45.
- Otuz, B., Kayabaşı, B. G., & Ekici, G. (2018).). 2017 sosyal bilgiler dersi öğretim programı beceri ve değerlerinin anahtar yetkinlikler açısından analizi. *The Journal of Theoretical Education Science/ Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(4), 3-17.
- Öteleş, Ü. U. (2020). 2018 Sosyal bilgiler öğretim programına çokkültürlü eğitimin yansımaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 500-516.
- Öztürk, C., & Kafadar, T. (2020). 2018 Sosyal bilgiler dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Dergisi*, 10(1), 112-126.
- Öztürk, C., Keskin, S. C., & Otluoğlu, R. (2014). *Sosyal bilgiler öğretimimde edebi ürün ve yazılı materyaller*. Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, G., & Aykaç, N. (2018). Teachers' challenge with social studies curriculum: a meta-synthesis study. *International Online Journal of Educational Sciences*, 10(5), 113-117.
- Park, E. A. (2020). Exploring implications for the competence-based social studies curriculum through the analysis of overseas social studies curriculums. *Journal of Curriculum Evaluation*, 23(1), 1-29.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*, Çev. Mesut Bütün; Seçuk Beşir Demir. Ankara: Pegem Yayınları.
- Prestwich, D. (2004). Character education in America's school. *School Community Journal*, 14(1), 139-150.
- Quince, C. (2021). Reflections on designing curriculum to interrogate social studies. *Journal of Adolescent and Adult Literacy*, 64(5), 575-580.
- Ross, E. (2014). *The social studies curriculum: purposes, problems, and possibilities, fourth edition*. Albany: Suny Press.
- Sağdıç, M. (2019). Türkiye'de sosyal bilgiler eğitiminde disiplinlerarası öğretim yaklaşımının tarihsel gelişimi/historical development of interdisciplinary teaching approaches in social studies education in turkey. *Journal of History Culture and Art Research*, 8(2), 390-403.
- Saim, T. (2019). 2018 Sosyal bilgiler öğretim programının disiplinlerarası yapısının İncelenmesi. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 2(2), 166-190.
- Sel, B., & Sözer, M. (2020). Change and continuity perception skills in social studies curriculum in Turkey and America within the scope of teaching historical time. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları*, 6(1), 1-19.
- Shaka, S. J., Olatunji, O. G., & Idu, A. Y. (2020). Restructuring social studies curriculum through information communication for national sustainability. *African Journal of Educational Archives*, 6(1), 1-7.
- Şeker, M. (2021). An investigation into social studies teachers' self-efficacy perceptions about basic skills in the social studies curriculum. *Review of International Geographical Education*, 11(2), 317-334.
- Şen, A. (2019). Vatandaşlık eğitiminde değişiklik ve süreklilikler: 2018 sosyal bilgiler öğretim programı nasıl bir vatandaşlık eğitimi öngörüyor? *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 1-28.
- Şimşek, S. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler öğretim programını tanıma yeterlikleri. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 143-157.
- Taş, C. (2019). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programları ve ders kitaplarında çok kültürlülük: 1998-2017 sosyal bilgiler ders kitaplarının karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

- Taş, H., & Kirođlu, K. (2018). 2017 İlkokul sosyal bilgiler dersi öğretim programı'nın öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Elementary Education Online*, 17(2), 52- 58.
- Turan, R. (2018). İlkokul ve ortaokul sosyal bilgiler dersi öğretim programı üzerine genel bir değerlendirme. *Diyalektolog - Ulusal Hakemli Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19(19), 295-328.
- Turan, S., & Avcı, E. K. (2018). 2018 Sosyal bilgiler öğretim programı'nın dijital vatandaşlık bağlamında incelenmesi. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*, 1(1), 28-38.
- Washington State Learning Standards, (WSLS). (2019). *Washington state K–12 learning social studies standards*. Washington: Washington Office of Super Intendent of Public Instruction.
- Zhao, Y., Hoge, J., Choi, J., & Lee, S. (2007). Comparison of Social Studies Education in the United States, China, and South Korea. *International Journal of Social Education* 21(2), 91- 122.
- Yalçın, A., & Akhan, N. E. (2019). Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler programlarının sosyal bilgiler öğretim yaklaşımlarına göre incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 12(3), 842-873.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldız, V. A. (2018). Sosyal bilgiler dersi öğretim programlarına ilişkin öğretmen görüşleri: bir meta-sentez çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(özel sayı 2), 2115-2127.